

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 328/2022-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Mudrákom, advokátom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 61/2019 z 27. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 61/2019 z 27. októbra 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 61/2019 z 27. októbra 2021 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov konania **739,66 eur**, ktorú **je povinný** Najvyšší súd Slovenskej republiky zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 251/2018-200 z 22. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Cdo 61/2019 z 27. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie

najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje rozsudok krajského súdu, ako aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu, resp. najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 328/2022-24 z 29. júna 2022 ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a ústavnú sťažnosť vo zvyšnej časti odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (v súčasnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], a. s., z dôvodu právneho nástupníctva), ako žalovanej domáhal zaplatenia primeraného finančného zadostučinenia z dôvodu, že sťažovateľ ako spotrebiteľ si úspešne uplatnil porušenie práva alebo povinnosti na súde v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), keď konanie o určenie neplatnosti výpovede z nájomnej zmluvy vedené na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 C 202/2015 bolo síce zastavené pre späťvzatie žaloby sťažovateľom, ale okresný súd v uznesení o zastavení konania uviedol, že považoval za preukázané, že žaloba bola podaná dôvodne a sťažovateľ zobral návrh späť pre správanie žalovaného, pričom vzhľadom na túto skutočnosť súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Okresný súd rozsudkom č. k. 6 Csp 104/2017 z 24. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu je založené na dvoch ťažiskových dôvodoch, a to (i) za úspešné uplatnenie práva na súde nemožno považovať situáciu, ak spotrebiteľ podá hoci dôvodnú žalobu, ale tá bude vzatá späť pre správanie žalovaného (z dôvodu splnenia žalovanej povinnosti), (ii) žalovaný ako dodávateľ neporušil žiadnu svoju povinnosť ustanovenú zákonom o ochrane spotrebiteľa a neporušil ani práva sťažovateľa ako spotrebiteľa, keď okrem iného považoval spornú výpoveď nájomnej zmluvy zo strany žalovaného za platný právny úkon. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 251/2018-200 z 22. novembra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalovanému nepriznal právo na náhradu trov konania. Vo vzťahu k skutkovým zisteniam, ich vyhodnoteniu a právnomu posúdeniu veci sa krajský súd stotožnil s dôvodmi rozsudku okresného súdu. K podstatným argumentom sťažovateľa uvedeným v odvolaní uviedol, že sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, pokiaľ tento dospel k záveru, že neboli splnené podmienky v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa na to, aby mohol súd priznať nárok sťažovateľovi, keď predmetné ustanovenie vyžaduje, aby si spotrebiteľ uplatnil svoje práva na súde a bol úspešný, pričom v danom prípade sťažovateľ poukázal na konanie, ktoré predchádzalo súčasnému konaniu a bolo zastavené pre späťvzatie žaloby. Toto rozhodnutie nepredstavuje ako také prekážku rozhodnutej veci a ani z neho nie je možné závazne vyčítať, že zo strany žalovaného došlo k porušeniu jeho povinností voči sťažovateľovi, a ani to, že si tento úspešne žalobu uplatnil. Ďalšie odvolacie argumenty sťažovateľa vo vzťahu k namietanej zmätočnosti výpovede zo strany žalovaného, odmietnutiu poskytovania služby sťažovateľovi podľa § 4 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, využitia neoprávnenej hrozby, agresívnej obchodnej praktiky či konania v rozpore s dobrými

mravmi zo strany žalovaného vyhodnotil ako nedôvodné so záverom, že v danom prípade nedošlo k sťažovateľom uvádzanému porušeniu práv spotrebiteľa v súvislosti s konaním žalovaného.

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 1 Cdo 61/2019 z 27. októbra 2021 odmietol (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) podľa § 447 písm. c) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré videl v tom, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou k rozsudku súdu prvej inštancie, čím spochybňoval tiež odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, čo sa týka jeho kvality a nedostatočného vysvetlenia, dovolací súd uviedol, že oba súdy, teda okresný súd, ako aj krajský súd dostatočným spôsobom odpovedali na všetky relevantné otázky v danej veci, a rozsudok krajského súdu preto považoval za dostatočne odôvodnený, neporušujúci právo na spravodlivý súdny proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Prípustnosť dovolania sťažovateľ odôvodnil aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia troch právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené. K prvej sťažovateľom nastolenej otázke, či o úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa ide len v prípade, ak bolo v prospech spotrebiteľa vydané rozhodnutie vo veci samej, alebo aj v prípade, že bolo konanie skončené iným spôsobom v prospech spotrebiteľa (napr. zastavenie konania pre procesné zavinenie dodávateľa), dovolací súd uviedol, že táto právna otázka bola podľa jeho názoru už dovolacím súdom riešená, a to v rozhodnutí č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019, v ktorom najvyšší súd uviedol, že *„Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve...“*.

5. K sťažovateľom uvedenej druhej otázke, či je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odôvodňuje právo na toto primerané finančné zadosťučinenie, a tretej otázke, či je dodávateľ oprávnený vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb (v danom prípade nájomnú zmluvu) uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu alebo z neexistujúceho dôvodu najmä pri zohľadnení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa, najvyšší súd uviedol, že tieto otázky nesúvisia priamo s predmetom sporu, a preto sa nimi vôbec nezaoberal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné, keď najvyšší súd prezentoval teoretické východiská porušenia práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a toho, čo je potrebné rozumieť pod nesprávnym procesným postupom súdu bez toho, aby bolo zrejmé, ako ich aplikoval na vec sťažovateľa. Sťažovateľ vyčíta najvyššiemu nedostatočnosť odôvodnenia aj vo vzťahu

k prijatému záveru, v zmysle ktorého okresný súd a krajský súd dostatočným spôsobom odpovedali na nastolené relevantné otázky v danej veci.

b) Odôvodnenie napadnutého uznesenia je zároveň zmätočné, keď v bodoch 16 až 18 sa najvyšší súd zaoberá tým, čo musí spĺňať právna otázka, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, čím však odôvodňuje neprípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

c) Spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal so sťažovateľom uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, považuje sťažovateľ za arbitrárny a svojvoľný. Vytýka najvyššiemu súdu, že v rozsudku č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019, na ktoré najvyšší súd poukázal s odôvodnením, že ním bola riešená sťažovateľom nastolená prvá právna otázka, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, právna otázka, či považuje sa za úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa len taký stav, v ktorom bolo vydané rozhodnutie vo veci samej v prospech spotrebiteľa, alebo aj iný stav, v ktorom bolo konanie skončené iným spôsobom v prospech spotrebiteľa (napr. zastavenie konania pre procesné zavinenie dodávateľa), vyriešená nebola, keďže predmetom dovolacieho prieskumu v uvedenej veci bola otázka, či na priznanie primeraného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa je potrebné aj to, aby spotrebiteľovi vznikla ujma. Zároveň predmetný rozsudok nie je podľa sťažovateľa vôbec relevantný pre účely prípustnosti dovolania, keďže bol vydaný až po prijatí rozsudku krajského súdu (22. novembra 2018, pozn.). Sťažovateľ uvádza, že z jazykového výkladu § 421 ods. 1 písm. b) CSP vyplýva, že rozhodujúci je stav (ne)existencie ustálenej praxe dovolacieho súdu k momentu vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Sťažovateľ ďalej argumentuje, že jediné rozhodnutie najvyššieho súdu samo osebe ešte nepredstavuje vyriešenie určitej právnej otázky rozhodovacou praxou dovolacieho súdu tak, ako to má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

d) Právny záver, ktorý z napadnutého uznesenia implicitne vyplýva a podľa ktorého pod úspešným uplatnením práva na súde sa rozumie jedine tá situácia, ak súd judikuje (rozhodnutím vo veci samej) v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, považuje sťažovateľ za arbitrárny, ústavne nekonformný a v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy, čím došlo k porušeniu sťažovateľom označených práv. Podľa presvedčenia sťažovateľa za úspešné uplatnenie práv a povinnosti na súde podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa sa rozumie nielen situácia, že súd žalobe vyhovie, ale aj skutočnosť, že dodávateľ po podaní žaloby splní žalovanú povinnosť, upustí od protiprávneho konania, ktoré je predmetom žaloby, resp. uzná predmet žaloby, v dôsledku čoho je potrebné vziať žalobu späť a konanie zastaviť. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na účel priznania finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, ktorým je odškodniť spotrebiteľa za to, že musel uplatňovať svoje práva na súde, a tiež motivácia dodávateľov, aby neporušovali svoje povinnosti a aby ich plnili dobrovoľne bez toho, aby sa spotrebiteľ musel pred tým obrátiť na súd. Tento účel je však naplnený aj v už uvedených prípadoch, t. j. keď konanie je zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby pre následné správanie dodávateľa po podaní žaloby. Podľa mienky sťažovateľa pod úspešným uplatnením práva na súde je potrebné rozumieť akúkoľvek situáciu, keď si spotrebiteľ na súde uplatní právo a po tomto uplatnení dosiahne svoj cieľ (a to bez ohľadu na to, ako procesne skončí súdne konanie), ako aj akúkoľvek situáciu, keď si dodávateľ uplatní na súde voči spotrebiteľovi akékoľvek právo a po tomto uplatnení dodávateľ nedosiahne svoj cieľ (buď mu súd žalobu zamietne alebo ju dodávateľ vezme späť z iného dôvodu než pre splnenie záväzku). Už uvedenému záveru svedčí aj použitá formulácia v § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, pretože ak by

predmetná právna norma predpokladala výlučne situáciu, meritórne judikovaného práva v prospech spotrebiteľa, hypotéza právnej normy by bola aj takto formulovaná. Akýkoľvek iný výklad je v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy obsiahnutej v § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa.

e) Za absolútne neodôvodnený považuje sťažovateľ aj záver najvyššieho súdu, v zmysle ktorého sa vôbec nezaoberal ani ďalšími dvoma nastolenými právnymi otázkami, keďže ich dovolací súd považoval za také, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu. Podľa sťažovateľa išlo o právne otázky pre posúdenie jeho veci relevantné a tým, že sa nimi dovolací súd odmietol zaoberať, odmietol sťažovateľovi právo na prístup k súdu a porušil jeho právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

7. Tým, že sa dovolací súd odmietol zaoberať sťažovateľom uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, odmietol sťažovateľovi právo na prístup k súdu a porušil jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

8. K ústavnej sťažnosti zaujal vyjadrenie najvyšší súd, v ktorom zrekapituloval dovolacie námietky sťažovateľa, ako aj dôvody odmietnutia dovolania najvyšším súdom. Zároveň zdôraznil, že *„dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak, dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania ani v tejto časti do úvahy neprichádza.“*

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], a. s., svoje právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti nevyužila.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol:

a) Argumentácia najvyššieho súdu, v zmysle ktorej dovolanie nie je prostriedok určený na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, považuje za zarážajúce z dôvodu,

že najvyšší súd túto argumentáciu vôbec nepoužil v napadnutom uznesení a sťažovateľ v dovolaní ani nijako nežiadal uskutočniť revíziu skutkových zistení, keďže dovolanie odôvodňoval tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnou argumentáciou sťažovateľa v odvolaní a že vec nebola správne právne posúdená, pričom predmetné otázky právneho posúdenia spĺňali podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Skutkové okolnosti reálne ani neboli sporné počas celého konania, ale sporné bolo ich právne posúdenie, konkrétne (i) otázka (ne)platnosti výpovede, (ii) otázka charakteru vyhrážky žalovaného o zamedzení prístupu k bezpečnostnej schránke, t. j. či ide o právnu alebo bezprávnú vyhrážku, a (iii) otázka späťvzatia žaloby pre následné správanie dodávateľa a či je možné považovať ho za úspešné uplatnenie práva na súde v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa.

b) Zarážajúci je názor dovolacieho súdu, že v poradí druhú a tretiu sťažovateľom v dovolaní nastolenú otázku považuje za bezpredmetnú, najmä keď konštatuje, že odvolací súd nezistil u žalovaného porušenie žiadnych povinností. Osobitne zodpovedanie tretej právnej otázky je nevyhnutné na ustálenie platnosti výpovede žalovaného, keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný nekonal protiprávne, keď výpoveď považoval za platnú, pričom odvolací súd sa následne vôbec nevysporiadal s argumentáciou, či výpoveď z neexistujúceho dôvodu možno považovať za platnú výpoveď.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o arbitrárnosti a svojvoľnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nezrozumiteľnosti, nepreskúmateľnosti a zmätočnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

12. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

13. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

14. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi

poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

15. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti môže podliehať určitým obmedzeniam. Takýmto obmedzením sú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré vymedzujú prípady, keď je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (I. ÚS 51/2020). V príslušnom procesnom kódexe koncipovaná prípustnosť dovolania sleduje trend nastolený judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej má tento mimoriadny opravný prostriedok slúžiť na nápravu najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, ako aj na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov ako prvkov napĺňania princípu správnej istoty (III. ÚS 73/2018, IV. ÚS 528/2020).

16. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 385/2020, I. ÚS 115/2020). Ústavný súd rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu a jeho kompetenciu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní, kým neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 369/2019).

17. Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

18. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol s odôvodnením, že sťažovateľom nastolená prvá právna otázka už bola dovolacím súdom riešená v jeho skoršom rozhodnutí (č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019), ako aj z dôvodu, že druhá a tretia právna otázka nesúvisia priamo s predmetom sporu.

19. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd riešil dovolateľom nastolené viaceré právne otázky, okrem iných aj tú, či je možné priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa bez toho, aby v konaní bola preukázaná existencia a výška vzniknutej ujmy, a bez toho, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Najvyšší súd sa s nastolenou právnou otázkou vysporiadal tak, že uviedol: „*Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie zákona vyžaduje je, že spotrebiteľ, na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, nevyžaduje...*“ Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v rozhodnutí vo veci sp. zn. 6 Cdo 389/2015, na ktoré najvyšší súd odkázal, bolo síce dovolanie procesne odmietnuté, no najvyšší súd v ňom v závere poznamenal, že v súvislosti s § 3 ods. 5 zákona o ochrane

spotrebiteľa „pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve...“. Z posledného citovaného rozhodnutia tak nevyplýva, že by v ňom najvyšší súd dal odpoveď na právnu otázku nastolenú sťažovateľom v prerokovávanej veci, keď sa v ňom najvyšší súd nezaoberal tým, čo možno rozumieť pod slovným spojením „úspešné uplatnenie“, ale tým, aký konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti možno na súde uplatniť.

20. Najvyšší súd prvú právnu otázku nastolenú sťažovateľom považoval za vyriešenú, a to v rozhodnutí č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019. Toto posúdenie malo za následok odmietnutie dovolania, a teda odopretie vecného prejednanía veci pred najvyšším súdom. Ústavný súd uvádza, že zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa právnych otázok vymenovaných v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Strany sporu, ako aj právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnené očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak je možné naplniť účel dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok, ktoré buď ešte neboli vyriešené, ktoré sú rozhodované rozdielne alebo pri ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Riešením uvedených právnych otázok a zjednocovaním judikatúry najvyšší súd napĺňa princíp právnej istoty. Naplnením tejto úlohy plní dovolanie aj celospoločenskú funkciu (pozri Bajánková, J., Gešková, K. in Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346).

21. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že ústavný súd sa už vo svojej rozhodovacej činnosti (I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020) zaoberal otázkou, ako ústavne konformne vykladať prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je potrebné vykladať tak, že „dovolanie je prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená ustálené“. V tejto súvislosti ústavný súd uviedol, že ak by sme pripustili záver, že podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné iba v prípade, ak ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vôbec riešená, dovolanie by potom nebolo prípustné ani v prípade, ak by sa dovolací súd určitou právnou otázkou už raz (čo i len jediný raz) zaoberal a znemožnila by sa možnosť dovolateľa obrátiť sa na najvyšší súd s cieľom preskúmania správnosti vyriešenia tejto právnej otázky. V prípade, ak právna otázka bola už raz dovolacím súdom riešená, dovolateľ by nemohol prípustnosť vyvodit' ani z § 421 ods. 1 písm. a) CSP (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz a nie je o nej ustálená prax) ani podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz, a teda nie je o nej ani rozdielna prax). Tento výklad (že pojem „právna otázka vyriešená“ možno vykladať ako „právna otázka už raz riešená“) by však znamenal obmedzenie aj pre samotný dovolací súd (pre konajúci senát), pretože dovolací súd by potom musel také dovolanie vždy procesne odmietnuť. Konajúci senát by nemohol vysloviť svoj právny názor na danú otázku, a to buď

sa s už vydaným rozhodnutím stotožniť a rozhodovaciu prax upevniť, alebo sa od nej odkloniť a v prípadnom ďalšom konaní vytvoriť predpoklad na jej vyriešenie veľkým senátom. Dovolací súd by potom nemohol rozvíjať a zjednocovať judikatúru všeobecných súdov a naplňať tak poslanie dovolania ani plniť svoju úlohu najvyššej súdnej authority, čím by bol úplne zmarený účel dovolania (nález č. k. I. ÚS 115/2020-62 zo 6. októbra 2020).

22. Na posúdenie, či ide o otázku už vyriešenú ustálené, treba potom aplikovať výklad najvyššieho súdu o ustálenej praxi dovolacieho súdu. Podľa najvyššieho súdu *„ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“* (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí.

23. V predmetnej veci najvyšší súd poukázal len na jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré sa zaoberalo (nie vyčerpávajúco) sťažovateľom nastolenou právnou otázkou. Ústavný súd sa nemieni zaoberať vecnou stránkou zadefinovania pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu najvyšším súdom, ide o kompetenciu najvyššieho súdu. Napokon, tento pojem sa môže v judikatúre najvyššieho súdu ďalej vyvíjať. Ústavný súd sa vyjadří k ústavnému súladu výkladu tohto pojmu v kontexte napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že jedno nepublikované rozhodnutie môže predstavovať situáciu, kedy je otázka vyriešená. V prípade, ak bolo rozhodnutí najvyššieho súdu týkajúcich sa tejto otázky viac, mal najvyšší súd na ne poukázať. Len tak by išlo o presvedčivý záver, že riešenie právnej otázky je v praxi dovolacieho súdu ustálené. Tento výklad ústavného súdu zároveň vytvára najvyššiemu súdu priestor, príležitosť a šancu v týchto prípadoch dovolanie vecne prejednať. Ak sa s názorom vysloveným v predchádzajúcom rozhodnutí dovolacieho súdu stotožní, prax dovolacieho súdu sa upevní a tento názor bude presvedčivejší. Ak sa bude chcieť od rozhodnutia, resp. rozhodnutí (ktoré ale nepredstavujú ustálenú prax) najvyššieho súdu o tejto právnej otázke odchyliť, vytvorí sa predpoklad pre prejednanie veci vo veľkom senáte, následkom čoho sa opäť rozhodovacia prax stabilizuje. Pokiaľ by však jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu predstavovalo ustálenú prax, dovolaciemu súdu by neostávalo nič iné, iba dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť, a to aj v prípade, ak má na právnú otázku konajúci senát odlišný názor.

24. K argumentu, že v prípade nepublikovaného rozhodnutia č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, nejde o ustálenú prax, prispieva tiež skutočnosť, že toto rozhodnutie bolo vydané až po vydaní rozsudku krajského súdu, proti ktorému dovolanie smerovalo. Vychádzajúc z gramatického a logického výkladu § 421 CSP, existencia rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v súvislosti s vyriešením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je rozhodujúca k momentu vydania rozhodnutia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

25. Zmyslom tohto dôvodu prípustnosti [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] je umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou na vyslovenie právneho názoru k meritu veci v prípade, že právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená, teda až pokiaľ sa právny názor k danej otázke neustáli. Takéto nazeranie na zmysel tohto ustanovenia má svoj racionálny základ, ktorý pramení v už spomínanom účele dovolania, a to umožňovať a oprávnene vyžadovať, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal a zjednocoval judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu.

26. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania najvyšším súdom teda došlo v konečnom dôsledku k arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces.

27. Najvyšší súd ďalej uviedol, že sťažovateľom v poradí ďalšie dve položené právne otázky (či je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odôvodňuje právo na toto primerané finančné zadosťučinenie, a či je dodávateľ oprávnený vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu alebo z neexistujúceho dôvodu najmä pri zohľadnení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa) považoval za také, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu, a preto sa nimi vôbec nezaoberal. Odôvodnenie napadnutého uznesenia ani v tejto časti nespĺňa atribúty presvedčivého odôvodnenia, keď najvyšší súd prijal tento strohý záver bez toho, aby zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktoré ho k jeho prijatiu viedli.

28. Obsah práva na spravodlivý proces vyžaduje okrem iného aj naplnenie požiadaviek na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, *notabene*, ak ide o rozhodnutie o dovolaní. Podľa judikatúry ústavného súdu „odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému“ (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07, II. ÚS 200/09).

29. Vychádzajúc zo skutkových a právnych okolností prerokovávanej veci je zrejmé, že obidve právne otázky sťažovateľom špecifikované (k tomu pozri bod 27) s predmetom sporu súvisia, otázku ich relevancie v predmetnom konaní však bude musieť najvyšší súd vyhodnotiť až po vysporiadaní sa so sťažovateľom prvou nastolenou právnou otázkou.

30. Sťažovateľom vznesenú námietku nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ústavný súd vyhodnotil ako takú, ktorá nie je spôsobilá spochybniť prijatý záver najvyššieho súdu o nenaplnení uplatneného

dôvodu prípustnosti dovolania. Najvyšší súd prijatý záver odôvodnil tým, že okresný súd, ako aj krajský súd dostatočným spôsobom odpovedali na všetky relevantné otázky v danej veci, a rozsudok krajského súdu preto považoval za dostatočne odôvodnený. Po preskúmaní odôvodnenia rozsudku krajského súdu ústavný súd nevidí dôvod na spochybnenie prijatého záveru najvyššieho súdu.

31. Ústavný súd po zohľadnení okolností predmetnej veci, odôvodnenia napadnutého uznesenia a povahy rozhodnutí, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukazuje, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže najvyšší súd v ňom ústavne nekonformným spôsobom vyložil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov pre najvyšším súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa.

32. Z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie najvyššieho súdu porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

33. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

34. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti rozsudku krajského súdu znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s jeho obsahom a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

V.

Trovy konania

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd konštatuje, že v zmysle uvedených ustanovení vyhlášky sťažovateľovi patrí náhrada trov konania v sume 739,66 eur, a to za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2022 spolu vo výške 581,49 eur (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti a replika) v hodnote po 193,83 eur vrátane troch režijných paušálov v hodnote po 11,63 eur, zvýšené o 20 % DPH (123,28 eur).

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenému v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu